

увага зароджує такі процеси, як сприйняття покупцем рекламної інформації і переробки її у свідомості.

Список використаних джерел

1. Психологія реклами: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Зазимко, М. С. Корольчук, В. М. Корольчук та ін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 384 с.
  2. Реклама як метод впливу на поведінку споживачів URL: <https://sites.google.com/site/akreklamavplivaenaludinu/>.
-

Супрун М. В., здобувач вищої освіти 2 курсу магістратури гр. ЗММРп-191
Науковий керівник – **Лисенко І. В.**, к.е.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФРИЛАНСУ В УКРАЇНІ

Світова епідемія коронавірусу та об'єктивна потреба пережити цей час на самоізоляції, поставила перед бізнесом нові питання щодо організації роботи працівників. У зв'язку з цим актуальним стало питання переведення частини офісних працівників на віддалену роботу або використання праці фрилансерів. Світовий досвід показує, що співпраця з фрилансерами надає змогу скоротити витрати бізнесу, а також дозволяє самим фрилансерам працювати на кращих умовах, вільно обирати сферу діяльності та свій робочий графік.

Масове впровадження сучасних технологій, насамперед інформаційно-комунікаційних, все частіше спонукає до нових форм зайнятості. Зростання вимог до вмінь, навичок, а також професійних критеріїв до працівників, призводить до збільшення об'ємів традиційної зайнятості, однак стандартна практика прикріплення робочого місця за людиною, яка виконує роботу поступово втрачає сенс. Варто зазначити, що у всьому світі спостерігаються тенденції збільшення впливу працівників, які не є у штаті підприємства та впливають на кінцевий результат від виконаної роботи над кожним продуктом, якій виробляє підприємство. Нові форми працевлаштування – це форми вдалого використання професійних можливостей висококваліфікованих працівників.

Аналізуючи сучасні тенденції, зауважимо, що прогнозується збільшення запитів на ринку фрилансу та зміна потреб на цьому ринку, що суттєво вплине на роботу українських підприємств та організацій [2].

Перш ніж досліджувати український ринок фрилансу, проаналізуємо міжнародний досвід. Міжнародний ринок фрилансу збільшується із запитом на роботу за межами підприємства.

За результатами досліджень компанії Payscale, було проведено анкетування 21 тис. фахівців з 170 країн. Анкетування виявило, що на віддаленій роботі залучено більше третини населення США. У 2017 р. чисельність фрилансерів в Сполучених Штатах Америки була на рівні 57,3 млн., що склало близько 36 % населення країни, яке заняті на роботі. Прогнозується, що у 2027 році чисельність фрилансерів досягне 86,5 млн. осіб, а це 50,9 % від всього працюючого населення США. В середньому американські фрилансери, заробляють приблизно 60 \$ за годину, що в три рази перевищує заробітну плату робітників, які працюють у штаті компаній [5].

У 2017 році чисельність фрилансерів становила близько 35% від всіх працівників США і 16,1 % ЄС. Аналіз ринку країн ОЕСР показав, що напрями роботи фрилансерів у більшості випадків представлено у сфері послуг (50% чоловіків і 70% жінок). Ці цифри демонструють світову тенденцію – фриланс стає все більш популярним. До того ж 78% жителів Великої Британії вважають, що фриланс та можливість вільно виконувати роботу позитивно впливає на особисте життя, а 29 % опитаних стверджують, що в такому форматі вони бачать свою кар'єру щонайменше на 5 років [1].

Також анкетування показує що в середньому погодинна заробітна плата на міжнародному ринку перебуває на рівні 19\$, де мінімальна заробітна плата – 3\$, а максимальна – 100\$. При цьому у юристів – найбільша зарплата в 30 \$ за годину, а дизайнери, програмісти та маркетологи мають ставку від 19 до 22\$ за годину.

Більшість фрилансерів займаються роботою не менше ніж 30 годин на тиждень, працюючи не більше ніж над трьома проектами одночасно. І тільки біля 10% витрачають на роботу більше ніж 60 годин, будучи залученими одночасно в семи і більше проектах.

Щодо ситуації в Україні, то можна зазначити, що популярність фрилансу настільки висока, що країна є одним із лідерів цієї сфери у світі. Відповідно до різних джерел за 2013-2020 роки, Україна посіла перше місце в Європі і четверте в світі за кількістю працівників на фриланс платформах. Якщо порівнювати з 2011 р., де кількість фрилансерів у країні була майже 9 тис. осіб, то вже у 2020 р. була на рівні 495 тис. осіб. Цю тенденцію можна спостерігати впродовж 4 років і спричинена вона насамперед економічними і політичними кризами. Тому, як наслідок, працівники почали шукати більш надійні місця роботи, де є оплата в стабільній валюті. Також цьому сприяв і Законопроект №4496 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг)”, який прибрав законодавчі перепони для експортування послуг та полегшив введення легального фриланс бізнесу.

За останній час в Україні було створено декілька популярних інтернет-сайтів для охочих займатися фрилансом. Лідерами в Україні є сайти: Kabanchik.ua, Freelancehunt.com, Weblancer.net, Freelance.ua. Кожного дня на цих платформах створюються безліч проектів у галузі програмування, дизайну, роботи з текстами, маркетингу.

Серед переваг таких сайтів є простота взаємодії з користувачем – від початку реєстрації і до перших замовлень у фрилансера займає близько півгодини, і це враховуючи час на заповнення портфоліо [4].

На цих платформах забезпечено відповідні умови для праці, де гарантується безпека обом сторонам проектів для захисту їх коштів. Сайти працюють за схемою, де замовник сплачує кошти, які там резервуються, і виконавець їх отримує, коли своєчасно виконає замовлення згідно з технічним завданням. У разі не дотримання вимог, гроші повертаються замовнику. Така модель співпраці, виключає шахрайство.

Популярність фрилансу у світі та Україні, є позитивним явищем і для фриланс-працівників, і держави загалом, оскільки рівень зайнятих осіб зростає. Єдина проблема це не досконала законодавча база, яка призводить до несплати податків.

З найбільш популярних сайтів для фрилансу на території України, є Kabanckik.ua, на якому розміщено близько півтора мільйони проектів. Однак не можна сказати, що це сайт по біржі фрилансу в традиційному розумінні, скоріше це біржа для віддаленої роботи з великою кількістю пропозицій. Також популярною є платформа Weblancer.net, як традиційна можливість для фрилансу, на якому кількість замовлень становить біля 2900 тис. [3].

Якщо проаналізувати популярні напрями замовлень, то це: дизайн та переклад текстів, програмування, копірайтинг.

Тим, хто вирішив займатися фрилансом потрібно обирати такий ресурс, на якому йому б було найкомфортніше працювати, це залежить як від дизайну і можливих функцій інтернет-платформи, так і від того, чи приносить платформа необхідні доходи. На закордонних біржах фрилансу зазвичай більші доходи, але там важче вивести зароблені кошти, в той час як українські ресурси не відстають за функціями і надають можливість легше вивести зароблені кошти.

Список використаних джерел

1. В Україні за рік різко зросла кількість фрилансерів (2019), UA NEWS. URL: <https://ua.news/ua/v-ukrayne-za-god-rezko-vyroslo-kolychestvo-frylanserov>
2. Мойсеєнко Т. (2020). Надомні працівники: робота без робочого місця. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/Nadomnyerabotniki-rabota-bez-rabocheho-mesta>
3. Kabanchik. Режим доступу: <https://kabanchik.ua>
4. Lemarbet (2020). Самые популярне биржи фриланса в Украине, отзывы. URL: <https://lemarbet.com/razvitie-internet-magazina/populyarnye-birzhi-frilansa>
5. Number of freelancers in the United States from 2017 to 2028 (2020), Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/921593/gig-economy-number-of-freelancers-us/>

Сябро А. В., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група МР-191
Науковий керівник: **Москаленко В. А.**, к.е.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО БІЗНЕС-ПЛАНУ

Одним з найдієвіших інструментів ефективного управління бізнесом є бізнес-план. На сьогодні обґрунтоване прийняття рішення щодо власної справи неможливе без ретельно розробленого бізнес-плану [1]. Бізнес-план це робочий інструмент, який забезпечує комплексне бачення цілей та методів їх досягнення, та усіх ризиків, які супроводжують бізнес-процеси. Цей документ дає можливість найбільш ефективно проаналізувати нову бізнес-ідею, оцінити її реалістичність і потенційну ефективність, а також виявити можливі ризики. Успішна реалізація бізнес-ідей в процесі здійснення підприємницької діяльності дозволяє досягти конкурентних переваг, і як результат, підвищити прибутковість бізнесу та розвиватися у довгостроковій перспективі.

Бізнес-план - це старанно підготовлений документ, який розкриває будь який комерційний захід з усіх сторін. За допомогою його можливо запланувати не тільки всі заходи для реалізації нової бізнес-ідеї, а й розрахувати необхідний обсяг фінансового забезпечення і передбачити розмір прибутку. Тобто, бізнес-план можна вважати формою експертної оцінки доцільності та ефективності реалізації бізнес-ідеї [2].

Мета бізнес-плану полягає у формуванні підприємницької ідеї та розробки чіткого плану її реалізації та ефективного інтегрування в бізнес-середовище.

За допомогою бізнес-плану розв'язуються цілий ряд завдань, а саме:

- 1) обґрунтування економічної доцільності напрямків розвитку бізнес-структури;
- 2) розрахунок очікуваних фінансових результатів діяльності об'єкту бізнесу, а саме обсягів продажу, цінотворення та формування прибутку;
- 3) визначення джерел фінансування обраної стратегії, тобто способів мобілізації фінансових ресурсів;